

La Truita de Schubert

«Música suplicant entendridora
que captives per poder-te imposar
tu la llengua més pura
que no et vals de les coses
que no les adjectives
que no forces el temps encasellant-lo
que no limites les accions
en verbs sense parcials Per tu
el món és el més pur fluir
i el cor i l'esperit un sol impuls
cap a la veritat [...]»

Narcís Comadira

Música

Programa

Palau 100

DILLUNS, 19.03.18 – 20.30 h

Sala de Concerts

Isabelle Faust, violi

Jean-Guihen Queyras, violoncel

Alexander Melnikov, piano

Boris Faust, viola

Laurène Durantel, contrabaix

Georg Nigl, baríton

I Part

Franz Schubert (1797-1828)

Sei mir gegrüsst!, D. 741

4'

Fantasia per a violi i piano, op. 159, D. 934

25'

Andante molto

Allegretto

Andantino

Allegro

Allegretto

Presto

Viola, D. 786

13'

Sonata per a violoncel i piano, en La b menor, D. 821, “Arpeggione”

23'

Allegro moderato

Adagio

Allegretto

II Part

Franz Schubert

Die Forelle, op. 32, D. 550

2'

Quintet en La major, op. 114, D. 667 “la Truita”

37'

Allegro vivace

Andante

Scherzo

Tema con variazione. Andantino

Finale. Allegro giusto

Comentari

Parlar de Franz Peter Schubert (Viena, 1797-1828) és parlar d'una de les personalitats més fulgurants de la història de la música; una de les grans veus del Romanticisme que amb prou feines 31 anys de vida donarà al món una obra sorprenent, tant en extensió com en excel·lència, en la qual resplendeix la seva creació vocal, prop de 600 *lieder* que han fet d'aquest compositor el príncep del gènere; l'home que, com diria Dietrich Fisher-Dieskau, “*va convertir un món de poesia en música*”. També fou un creador particularment pròdig en les formes cambrístiques, tan habituals als cercles de la burgesia vienesa de principis del segle XIX; obres amarades d'aquell profund lirisme que impregna tota l'obra del compositor i en les quals Schubert trobarà el millor vehicle per a la seva expressió més personal i íntima.

El concert d'avui no només fa conjuir

creació vocal i instrumental, sinó que ens permet descobrir les profundes connexions entre ambdós mons, en oferir-nos un programa magnífic i compromès que inclou dues parelles de partitures vinculades entre si. Aquest és el cas del lied *Sei mir gegrüsst!* (Jo et saludo!), *D. 741* i la *Fantasia en Do major per a violí i piano*, *D. 934*, *op. 159*, que obren l'audició. Amb text del poeta alemany Friedrich Rückert (1788-1866), el mateix autor que va inspirar els *Kindertotenlieder* de Gustav Mahler, *Sei mir gegrüsst!* és una peça delicada i emotiva, dedicada a Justina von Bruchmann, filla de Johann Christian von Bruchmann, un dels homes més rics de Viena a casa del qual es celebraren nombroses schubertiades. El poema, musicat el 1822, canta el dolor d'aquell que es queda sol davant la tomba d'una estimada prematurament desapareguda; cinc anys després, Schubert

tornaria a ell en la seva *Fantasia en Do major per a violí i piano*. Estrenada el 20 de gener de 1828 a Viena pel violinista Josef Slavik, es tracta d'una obra llarga, en un sol moviment, l'última que un Schubert a qui li queda menys d'un any de vida escriu per a aquesta combinació instrumental, d'una especial exigència per al violinista. La citació al lied apareix a la segona meitat de l'obra, en l'“Andantino”, que es presenta com un passatge amb variacions, a l'inici del qual podem identificar el tema de la peça vocal.

El concert d'avui no només fa conjuir creació vocal i instrumental, sinó que ens permet descobrir les profundes connexions entre ambdós mons, en oferir-nos un programa magnífic i compromès que inclou dues parelles de partitures vinculades entre si

Tot i que no vinculades, les dues obres següents són properes en el temps. Composta durant la primavera del 1822, la deliciosa *Viola (Violeta)*, *D. 786*, *op. post. 123* es basa en un extens poema del seu gran amic Franz von Schöber (1796-1882), autor del llibret de la seva òpera *Alfonso und Estrella*, que ens parla d'una flor de neu que anuncia l'arribada de la nova estació. Schubert el converteix en una “balada florida”, amb episodis molt contrastants entre si i tractaments melòdics i rítmics ben diferenciats, corresponents a diferents estats d'ànim. Aquell mateix any, un lutier vienès, Johann Georg Staufer, va desenvolupar un curiós i efímer instrument, barreja de violoncel i guitarra, conegut com a *arpeggione*. El seu intèrpret i difusor, Vincenz Schuster, va encarregar a Schubert una obra que ne fes possible el lluíment, i el resultat va ser la *Sonata Arpeggione*, *D. 821*, que Schuster va estrenar amb el mateix compositor al piano. Obra de ràpida escriptura, el geni de Schubert la va transformar en una creació encisadora, de gran inspiració melòdica, amb una partitura dividida en tres moviments, al llarg dels quals la veu del nou instrument preval en tot moment sobre la del piano. En publicar-la el 1871, va incloure-hi transcripcions per a violí i violoncel –versió més habitual i que sentirem avui– encara que també se n'han fet arranjaments per a viola, guitarra i, fins i tot, una transcripció orquestral del piano.

Els darrers dos títols ens duen un altre cop a aquesta trobada entre lied i música de cambra. Som davant el seu cèlebre lied *Die Forelle* (La Truita), *D. 550* que, dos anys després, seria el

punt de partida per al quintet del mateix nom. Basat en un poema de Christian Friedrich Daniel Schubart (1739-1791), que explica la història d'una truita de riu capturada per un pescador, es tracta d'un dels *lieder* més populars de Schubert; magistral en la seva evocació de les evolucions del peix dins l'aigua, fins que la bucòlica escena es transforma en un passatge ple d'angoixa amb el triomf de l'home sobre la natura. El poema, però, incloïa una darrera estrofa que desvelava la veritable intencionalitat del text, que no és altra que prevenir les noies joves de les intencions dels xicots, però Schubert va prescindir d'aquest fragment i, per tant, el lied pot ser interpretat tant per una veu masculina com femenina.

Sens dubte, la popularitat assolida per *Die Forelle* va seguir al compositor durant els dies que va passar a la ciutat d'Steyr, en companyia del baríton Johann Michael Vogl (1768-1840), l'estiu del 1819. En resposta a una demanda de l'enginyer i violoncel·lista afeccionat Sylvester Paumgartner, Schubert va escriure una de les obres més afortunades del seu catàleg, una partitura excepcional, tant musicalment com pel que fa a la seva instrumentació: el *Quintet en La major D. 667*, *op. 114*, “*la Truita*”, un quartet de corda amb piano, que substitueix el segon violí pel contrabaix; una decisió inusual destinada a donar més lluíment a l'instrument del seu destinatari, que la va estrenar a casa seva a la darrereria d'aquell mateix any. La peça consta de cinc moviments, però és en el quart, l'“Andantino”, on trobem la referència al lied en forma de tema amb variacions. Es tracta d'un passatge amb domini absolut de la melodia que, un altre cop, ens fa reviure les evolucions del peix dins l'aigua. L'obra, en el seu conjunt, respira un joïós sentiment d'alegria i distensió, cloenda perfecta per a aquesta vetllada apassionant.

Ana María Dávila, periodista musical

Aquell any...

1817

Música

Franz Schubert compon una de les seves cançons més conegudes *Die Forelle (La Truita)*, a partir d'un poema de Christian Friedrich Daniel Schubart.

Història

Prop d'Eisenach té lloc el primer Festival de Wartburg, al castell del mateix nom. Aquest esdeveniment estudiantil serà important en la lluita per la unificació d'Alemanya.

Art

John Constable pinta *El molí de Flatford*, un oli de 102 x 127 cm que actualment es pot contemplar a la Tate Gallery de Londres.

Cultura

Mor als 41 anys, a la localitat de Winchester (Anglaterra), la novel·lista Jane Austen, autora de llibres com *Orgull i prejudici* o *Seny i sentiment*.

Ciència

Tres dels elements químics de la taula periòdica són descoberts aquest any: el cadmi (Cd), el liti (Li) i el seleni (Se).

1819

Música

Schubert escriu el *Quintet la Truita*. El nom prové de la cançó del mateix títol, que el compositor fa aparèixer com a tema en el quart moviment.

Història

Es crea la República de Colòmbia –coneguda també com la Gran Colòmbia–, un Estat que comprenia els actuals territoris de Colòmbia, Veneçuela, Equador i Panamà.

Art

Obre les portes el Museu del Prado de Madrid, un dels més importants del món, amb el nom de Real Museo de Pintura y Escultura.

Cultura

Arthur Schopenhauer publica *Die Welt Als Wille und Vorstellung* (El món com a voluntat i representació), on exposa les seves idees sobre el pessimisme filosòfic.

Ciència

Mor prop de Birmingham l'inventor i enginyer James Watt. Les seves millores en les màquines de vapor són de gran importància per a la Revolució Industrial.

1824

Música

A Viena, Schubert escriu la seva Sonata per a arpeggione, un instrument de sis cordes, actualment en desús, que per la forma recorda el violoncel.

Història

Carles X és coronat rei. S'estarà al poder fins al 1830, en què haurà d'abdicar. Serà l'últim monarca de la casa dels Borbons a França.

Art

Mor prematurament a París, als 32 anys, el pintor francès Théodore Géricault. De la seva producció destaca especialment *El rai de la medusa*.

Cultura

Neix a Barcelona Víctor Balaguer, escriptor, periodista, polític i historiador. Serà una de les figures més importants de la Renaixença a Catalunya.

Ciència

Mor a Londres el metge, científic i sociòleg James Parkinson, autor del llibre on es descriu per primer cop la malaltia que portarà el seu nom.

1827

Música

Franz Schubert compon la Fantasia per a violí i piano, una de les poques obres que el compositor va pensar per a aquesta formació.

Història

L'aliança formada per les flotes francesa, britànica i russa derroten les flotes otomanes i egípcies a la Batalla de Navarino, en la Guerra d'Independència de Grècia.

Art

Eugène Delacroix pinta el quadre *La mort de Sardanàpal*, una de les seves obres més impactants, que descriu el suïcidi del rei assiri del mateix nom.

Cultura

Mor Wilhelm Müller, l'autor dels poemes que Schubert musica en els cicles de cançons *Die Schöne Müllerin* (La bella molinera) i *Winterreise* (Viatge d'hivern).

Ciència

El físic italià Alessandro Volta, de 82 anys, mor a la ciutat de Como. Havia estat l'inventor de la primera pila elèctrica, anomenada voltaica en honor seu.

Biografies

©Felix Broede

Isabelle Faust, violí

“La seva sonoritat té passió, fermesa i magnetisme, però també transmet una formidable calidesa i dolçor...” («New York Times»). Isabelle Faust fascina el públic per la sonoritat de les seves interpretacions. S’endinsa profundament en cada obra i tenint en compte el seu context originari, els instruments històrics adients i l’autenticitat, d’acord amb els nivells de coneixement actuals. Així aconsegueix il·luminar apassionadament un extens repertori que va de Heinrich I. F. Biber a Helmut Lachenmann.

Després de guanyar de molt jove els concursos Leopold Mozart i Paganini, va començar a presentar-se habitualment amb les principals orquestres de tot el món, com la Filharmònica de Berlín, Simfònica de Boston, NHK de Tòquio, Orquestra de Cambra d’Europa, Freiburger Barockorchester, etc., sota la batuta de Claudio Abbado, Giovanni Antonini, Frans Brüggen, Sir John Eliot Gardiner, Bernard Haitink, Daniel Harding, Philippe Herreweghe, Andris Nelsons i Robin Ticciati.

La gran curiositat artística i l’amplitud de mires d’Isabelle Faust es projecta per totes les èpoques i formes de col·laboració instrumental. A més dels grans concerts simfònics per a violí, interpreta, per exemple, l’*Octet* de Schubert amb instruments d’època, així com els *Fragments de*

Kafka de György Kurtág amb Anna Prohaska o l’*Histoire du soldat* d’Igor Stravinsky amb Dominique Horwitz. També cal destacar el seu compromís amb la música contemporània. Estrenes de Péter Eötvös, Ondřej Adámek, Marco Stroppa, Oscar Strasnoy i Beat Furrer estan en preparació per a properes temporades.

Els seus nombrosos enregistraments han estat elogiats per la crítica i guardonats amb el Diapason d’Or, Echo Klassik, Gramophone Award, i el Choc de l’Année, entre altres premis. Les gravacions més recents inclouen els *Concerts per a violí* de Mozart amb el Giardino Armonico de Giovanni Antonini i obres de Mendelssohn amb la Freiburger Barockorchester, sota la direcció de Pablo Heras-Casado. Isabelle Faust també ha publicat altres gravacions amb les *Sonates i Partites per a violí* de Johann Sebastian Bach, així com els *Concerts de violí* de Beethoven i Alban Berg, sota la direcció de Claudio Abbado. També manté una llarga col·laboració en el terreny de la música de cambra amb el pianista Alexander Melnikov. Han estat publicades gravacions conjuntes amb la integral de les Sonates per a violí i piano de Ludwig van Beethoven i altres obres.

Isabelle Faust és artista en residència del Wigmore Hall durant la temporada 2017-18.

©François Sechet

Jean-Guihen Queyras, violoncel

La curiositat, diversitat i integritat són les característiques principals del seu treball artístic. A l'escenari o en les seves gravacions, s'hi albira un artista apassionat i totalment dedicat a la música, amb un enfocament de la partitura que reflecteix de forma clara la seva essència. Les motivacions del compositor, de l'interpret i del públic han d'estar en sintonia amb la finalitat d'aconseguir una experiència de concert excepcional: Jean-Guihen Queyras va aprendre aquest estil interpretatiu de Pierre Boulez, amb qui va establir una sòlida col·laboració artística.

La seva dedicació tant a la música antiga –amb la Freiburger Barockorchester, Akademie für Alte Musik Berlin o Concerto Köln– com també a la música contemporània és exhaustiva. Ha estrenat obres de Gilbert Amy, Ivan Fedele, Bruno Mantovani, Michael Jarrell, Johannes-Maria Staud i Thomas Larcher. El 2014 va enregistrar el *Concert per a violoncel* de Peter Eötvös, sota la direcció del compositor.

Jean-Guihen Queyras és membre fundador del Quartet Arcanto. Els seus col·legues habituals en música de cambra són els pianistes Alexander Melnikov, Alexandre Tharaud i la violinista Isabelle Faust.

Ha estat artista en residència al Concertgebouw d'Amsterdam, Festival d'Aix de Provença i Wigmore Hall de Londres, entre d'altres, i ha tocat amb algunes de les principals orquestres del món: Orquestra de Filadèlfia, Philharmonia, Simfònica de la Ràdio de Baviera, Orchestre de Paris, NHK de Tòquio, Gewandhausorchester de Leipzig i Tonhalle de

Zuric. Ha col·laborat amb directors com Iván Fischer, Philippe Herreweghe, Yannick Nézet-Séguin, Oliver Knussen i Sir Roger Norrington.

Posseeix una discografia impressionant, que inclou els *Concerts per a violoncel* d'Edward Elgar, Antonín Dvořák, Philippe Schoeller i Gilbert Amy. Com a part del projecte d'Harmonia Mundi dedicat a Schumann, ha enregistrat la integral dels *Trios amb piano* amb Isabell Faust i Alexander Melnikov, a més del *Concert per a violoncel* amb la Freiburger Barockorchester i Pablo Heras-Casado. La seva gravació *Thrace - Sunday Morning Sessions* (Lyra), editada l'agost del 2016, explora les interseccions entre la música contemporània, la improvisació i les tradicions mediterrànies. El seu darrer enregistrament és de 2018 amb el pianista Alexandre Tharaud (*Brahms: Sonates per a cello – Danses hongareses*).

Jean-Guihen Queyras és catedràtic de la Universitat de Música de Freiburg i director artístic dels Rencontres Musicales de Haute-Provence. Toca un violoncel Gioffredo Cappa del 1696, cedit pel Mécénat Musical Société Générale.

©Molina Visuals

Alexander Melnikov, piano

Graduat al Conservatori de Moscou amb el professor Lev Naumov, durant la seva formació tingué una importància especial la trobada amb Sviatoslav Richter, que posteriorment el convidà regularment a festivals de Rússia i de França. Ha rebut premis importants en concursos tan prestigiosos com la International Robert Schumann Competition (Zwickau, 1989) i el Concours Reina Elisabeth de Brussel·les (1991).

Conegut pels seus programes poc habituals, molt aviat s'interessà per les interpretacions historicistes. Melnikov actua amb conjunts com la Freiburger Barockorchester, Concerto Köln, Akademie für Alte Musik Berlin i l'Orchestre des Champs Élysées. Com a solista, ha treballat amb orquestres com la Gewandhausorchester, Concertgebouw, NDR-Elbphilharmonie, NHK de Tòquio, Nacional Russa, filharmòniques de Munic, Rotterdam i de la BBC, Orquestra de Filadèlfia, etc., sota la batuta de Mikhaïl Pletnev, Teodor Currentzis, Charles Dutoit, Paavo Järvi, Philippe Herreweghe i Valery Gergiev.

Juntament amb Andreas Staier va desenvolupar un programa que estableix passatges del *Clave ben temperat* de Bach (Andreas Staier al clavicèmbal) en un diàleg musical amb els 24 *Preludis i fugues* de Xostakóvitx (Alexander Melnikov al piano). La música de cambra ocupa un lloc essencial de la seva carrera, en col·laboració amb els violoncel·listes Alexander Rudin i Jean-Guihen Queyras, i amb el baríton Georg Nigl.

Per al segell Harmonia Mundi, el 2010 va fer l'enregistrament de la integral de les *Sonates per a violí i piano* de Beethoven (premis Gramophone i Echo Klassik i nominació a un Grammy). També ha enregistrat les *Sonates per a violí i piano* de Brahms. La integral dels *Preludis i fugues* de Xostakóvitx va guanyar el Choc de la Música Clàssica i el Premi de l'Any de la crítica discogràfica alemanya. El 2011, la revista «BBC Music Magazine» la va incloure com una de les “50 millors gravacions de tots els temps”.

Juntament amb Isabelle Faust, Jean-Guihen Queyras, Pablo Heras-Casado i la Freiburger Barockorchester, Melnikov enregistrarà tres CD amb els *Concerts i Trios* de Schumann. El novembre del 2016 va publicar un nou àlbum amb obres de Prokófiev.

La temporada 2016-17 Melnikov va fer una gira amb el seu projecte The Man with the Many Pianos, amb tres instruments d'èpoques diferents que reflecteixen l'entorn en què foren escrites les obres interpretades.

Boris Faust, viola

Nascut a Esslingen, va estudiar viola amb el professor Matthias Buchholz, a Colònia, així com amb els professors Kim Kashkashian i Hatto Beyerle. Ha guanyat nombrosos concursos internacionals, com el Lionel Tertis d'Anglaterra, el Vittorio Gui d'Itàlia i el Concours Deutschen Industrie d'Alemanya. El 1997 esdevingué solista principal de l'Orquestra Filharmònica de Bremen.

Com a solista ha realitzat nombrosos concerts i enregistraments amb la Filharmònica de Cambra Alemanya de Bremen, l'Orquestra de Cambra de Heilbronn, la Filharmònica de Baden-Baden i la Simfònica d'Hamburg, entre d'altres.

En el terreny de la música de cambra, ha actuat en els festivals d'Edimburg, Kronberg i St. Gallen, tot col·laborant amb solistes de renom com Boris Pergamenstikov, András Schiff, Rainer Kussmaul, Isabelle Faust, l'Auryn Quartett i molts d'altres.

Des del 2014, Boris Faust és professor de viola a la Universitat de Música i Teatre d'Hamburg.

©René Mayer Cohen

Laurène Durantel, contrabaix

El contrabaix és un instrument que es pot considerar de moltes maneres. Laurène Durantel és una de les artistes que volen explorar-ne totes les possibilitats. Després d'estudiar al Conservatori Nacional Superior de París va entrar a formar part de l'Orquestra Nacional de Tolosa de Llenguadoc, de la qual més tard esdevingué contrabaix principal. Enregistrà dos CD dedicats al compositor Giovanni Bottesinni amb el pianista Daniel Benzakoun i el violinista Eric Lacroux.

Com a solista i intèrpret de música de cambra, actua a sales europees de gran prestigi, com el Wigmore Hall de Londres, Théâtre de la Ville de París, Laeiszhalle d'Hamburg, Auditori de Dijon, etc. Col·labora amb Valentin Erben, François Salque, Matthias Görne, Celine Frisch, Marc Bouchkov i els Quartets Ebène, Belcea, Sacconi, Skampa i Elias, entre d'altres.

Dedica una gran part del seu temps a l'ensenyament, està desenvolupant una veritable reflexió sobre la pedagogia i el 2003 va fundar l'Académie de Contrebasse. Forma part de l'Ensemble Carpe Diem i de l'Ensemble 360 i és docent al CRR de Tolosa de Llenguadoc. Actualment actua amb els *ensembles* Variances, Calliopée, Tm+ i el quintet de cordes Smoking Josephine (Geneviève Laurenceau).

El 2013 va ser lloreat pel Festival Juventus i el 2015 va rebre el Premi Nordmetall del Festival de Mecklenburg-Vorpommern.

©Ranald Mackechnie

Georg Nigl, baríton

Tant en el seu cèlebre *Wozzeck* a La Scala, com en les interpretacions de les cantates de Bach, Georg Nigl inspira sempre el públic i la premsa amb les seves actuacions autèntiques i apassionades. El seu compromís profund amb l'obra musical, l'estreta relació amb el teatre parlat, l'èmfasi en el text i la retòrica i l'expressivitat l'han convertit en un dels barítons actuals més reconeguts.

Des de la infantesa va actuar amb els Wiener Sängerknaben com a soprano solista, i els seus estudis amb Hilde Zadek li van aportar una important inspiració per al desenvolupament de la seva carrera.

Gràcies al seu talent per encarnar els personatges que interpreta, ha actuat en tots els teatres d'òpera de referència, com el Teatre Bolxoi de Moscou, Staatsoper de Berlín, Bayerische Staatsoper de Munic, Théâtre des Champs Élysées de París i Nederlandse Opera d'Amsterdam, a més dels festivals de Viena, Salzburg, Ais de Provença i Ruhrtriennale. Ha col·laborat amb directors de renom, com Daniel Barenboim, Michael Boder, Teodor Currentzis, Daniel Harding, Nikolaus Harnoncourt, Thomas Hengelbrock, René Jacobs i Kent Nagano, i amb els directors d'escena Andrea Breth, Frank Castorf, Hans Neuenfels, Dmitri Tcherniakov i Robert Wilson.

Georg Nigl ha tingut un reconeixement especial no només per la realització de nombroses estrenes mundials, sinó també per promoure i prendre part en la creació de composicions d'artistes com Friedrich Cerha, Pascal Dusapin, Georg Friedrich Haas, Wolfgang Mitterer, Olga Neuwirth o Wolfgang Rihm.

En el repertori cambrístic actua sovint amb Alexander Melnikov, Andreas Staier i Gérard Wyss. La seva darrera gravació, Bach privat, ha estat guardonada amb un Diapason d'Or el novembre del 2017.

El més destacat de la temporada actual inclou *Wozzeck* a l'Staatsoper d'Hamburg, sota la direcció de Kent Nagano; el rol principal d'*Il prigionero* de Luigi Dallapiccola al Théâtre de la Monnaie de Brussel·les i a l'Staatsoper d'Stuttgart, així com *O Mensch* de Dusapin a la Philharmonie de París i a Estrasburg.

Georg Nigl imparteix classes a la Universitat Nacional de Música d'Stuttgart des del 2014. Ha estat guardonat com a Cantant de l'Any 2015 per la revista «Opernwelt».

Schubertiada
26a edició

Matthias Goerne
Sarah Connolly
Bernarda Fink
Lise Davidsen
Mojca Erdmann
Anna Lucia Richter
Andrè Schuen
Cosmos Quartet
Christoph Prégardien
Igor Levit
Quartet Casals

Vilabertran
Figueres
Saint-André de Sorède
Sant Quirze de Colera
Castelló d'Empúries

www.schubertiada.cat

Patrocinador principal

Sabadell
Fundació

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Organitza

Associació
Franz Schubert
Barcelona

Playlist

Per Aleix Palau i Víctor García de Gomar

El celebrat *Quintet en La major, op. 114 D. 667*, “*la Truita*” conté un quart moviment basat en les variacions a partir d’una cançó pròpia: *Die Forelle, D. 550*. Aquí analitzem altres exemples de variacions musicals a partir d’un tema (ja sigui propi o prestat)..

Luys de Narvaez: *Diferencias sobre ‘Mille regretz’*

A partir d’una cançó polifònica francesa creada per Josquin de Prez, Narvaez va fer-ne una sèrie de variacions. Aquesta tonada, que era la preferida de l'emperador Carles V, també va inspirar la Missa *Mille regretz* de Cristóbal de Morales.

Mille regretz (per a consort de violes) – Hespèrion XXI, Jordi Savall, Alia Vox
Luys de Narvaez: *Los seys libros del delphin de música* – Hopkinson Smith, Naïve

Monteverdi: “Torna Zefiro” (*ciacconna*)

Basada en un ball popular d’origen hispànic, la *ciaccona* va aparèixer al segle XVII. A partir d’un baix rítmic obstinat, es formulen una sèrie de repeticions i variacions. Publicat dins el *Novè llibre de madrigals* de Monteverdi, aquesta peça és el primer duet vocal que fa servir aquest ritme.

Monteverdi: *Teatro d’amore* – Ph. Jaroussky, N. Rial, L’Arpeggiata, C. Pluhar, Erato

Bach: “Chaconne” (*Partita per a violí sol núm. 2, BWV 1004*)

Cim del repertori, abasta tot els aspectes de la tècnica violinística coneguts en temps de Bach. És una de les obres més exigents per a l’interpret. Es creu que va ser escrita com a tombeau en memòria de la primera esposa de Bach, Maria Barbara Bach.

Bach: *Sonates i Partites* – Isabelle Faust, Harmonia Mundi

Händel: “The harmonious blacksmith” (*Suite núm. 5, HWV 430*)

Aquestes conegudes variacions són el darrer moviment de la *Suite núm. 5* per a clave sol de Händel. Van ser tan populars a l’època que eren interpretades fora de la mateixa Suite. El sobretítol, que no està autènticat, sembla que respon als sons propis de la feina del ferrer. Händel: *Suite núm. 5* – Trevor Pinnock, Archiv

Mozart: *Sonata núm. 11, en La major, KV 331*

Aquesta famosa Sonata, que es clou amb la “Marxa turca”, té un primer temps variat. Desafiant les convencions de començar les sonates amb un moviment “Allegro”, Mozart proposa una siciliana com a subjecte, a partir del qual naixeran tot tipus de variacions curtes i refinades.

Mozart: *Sonata KV 331* – Kristian Bezuidenhout, Harmonia Mundi

Beethoven: “Adagio molto e cantabile” (*Simfonia núm. 9*)

Aquest tercer temps de la *Simfonia Coral* de Beethoven es construeix a partir de les variacions sobre dos temes. Si aquest moviment més líric representa la visió de l’Arcàdia i l’idil·li pastoral, les fanfares premonitòries anuncien un final apoteòsic i titànic.

Beethoven: *Simfonia núm. 9* – Orchestre Revolutionnaire et Romantique, J. E. Gardiner, Archiv

Brahms: *Variacions sobre un tema de Haydn*

Escrites l’estiu del 1873 a partir d’un tema (aleshores) atribuït a Haydn, contenen vuit variacions i un *finale* brillant. Ha estat considerada el primer conjunt independent de variacions per a orquestra de la història de la música.

Brahms: *Variacions sobre tema de Haydn* – Berliner Philharmoniker, Claudio Abbado, D. G.

Elgar: *Variacions Enigma, op. 36*

El seu nom procedeix del tema sobre el qual es basen, un secret que el mateix autor es va endur a la tomba i que encara ningú no ha estat capaç de descobrir. Aquesta sèrie de catorze variacions és una de les obres més conegudes del compositor.

Elgar: *Enigma Variations* – Chicago Symphony, Sir Georg Solti, Decca

Rachmàninov: *Rapsòdia sobre un tema de Paganini*

D’estil concertant (escrit per a piano i orquestra), aquesta partitura és un conjunt de 24 variacions sobre el tema del *Capritx núm. 24* de Niccolò Paganini (obra que d’altra banda n’ha inspirat d’altres compositors). Rachmàninov: *Rapsòdia* – V. Ashenkazy, London Symphony, A. Previn, Decca

Schönberg: *Variacions per a orquestra, op. 31*

A partir d’un tema propi, Schönberg desenvolupa un seguit de variacions que esdevindrien la seva primera obra dodecafònica per a orquestra. Estrenada per la Filharmònica de Berlín amb Wilhelm Furtwängler al capdavant, va representar un enorme escàndol. Schönberg: *Variations, op. 31* – Chicago Symphony, Pierre Boulez, Erato

Messiaen: *Thème et variations*

Obra per a violí i piano escrita l’any 1932, originalment va ser un regal de noces del compositor a la seva primera esposa, la violinista Claire Delbos. La parella va oferir-ne la primera lectura el mateix any. Messaïen: *Thème et variations* – Gidon Kremer, Martha Argerich, D. G.

Per ampliar:

Johann Sebastian Bach: *Variacions Goldberg*
Franz Joseph Haydn: *Simfonia núm. 103* (segon moviment)
Ludwig van Beethoven: *Variacions Diabelli*
Franz Schubert: *Fantasia Wanderer* (segon moviment)
Frédéric Chopin: *Variacions sobre “Là ci darem la mano”* del *Don Giovanni* de Mozart
Franz Liszt: *Variacions sobre ‘Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen’* de Bach
Antonin Dvořák: *Variacions simfòniques*
Benjamin Britten: *Variacions i fuga sobre tema de Purcell* (Guia d’orquestra)
Charles Ives: *Variations on ‘America’*
Igor Stravinsky: *Ebony Concerto* (tercer moviment)
Anton Webern: *Variacions op. 27*
George Gershwin: *Variacions sobre ‘I got rhythm’*
John Cage: *Variations I-VIII*
Witold Lutoslawski: *Variacions sobre un tema de Paganini*
John Williams: *Variations on ‘Happy birthday’*

Discografia

F. Schubert: *Fantasia per a violí i piano, op. 159, D. 934*

Isabelle Faust, violí. Alexander Melnikov, piano. Harmonia Mundi.

Szymon Goldberg, violí. Radu Lupu, piano. Decca.

Gidon Kremer, violí. Valery Afanassiev, piano. Deutsche Grammophon.

Adolf Busch, violí. Rudolf Serkin, piano. Pearl.

Renaud Capuçon, violí. Jérôme Ducros, piano. Virgin.

Viktoria Mullova, violí. Katia Labèque, piano. Onyx.

F. Schubert: *Sonata per a violoncel i piano, en La b menor, D. 821, “Arpeggione”*

Jean-Guihen Queyras, violoncel. Alexandre Tharaud, piano. Harmonia Mundi.

Mstislav Rostropóvitx, violoncel. Benjamin Britten, piano. Decca.

Yo-Yo Ma, violoncel. Emanuel Ax, piano. Sony.

Roland Pidoux, violoncel. Jean-Claude Penner, piano. Harmonia Mundi.

Peter Schmidt, violoncel. Katia Michel, piano. Klassic Cat.

F. Schubert: *Quintet en La major, op. 114, D. 667, “la Truita”*

Emil Giles, piano. Membres de l'Amadeus Quartet. Rainer Zepperitz, contrabaix. Deutsche Grammophon.

Alfred Brendel, piano. Membres del Cleveland Quartet. James van Denmark, contrabaix. Philips.

Sviatoslav Richter, piano. Membres del Borodin Quartet. Georg Hörnager, contrabaix. EMI.

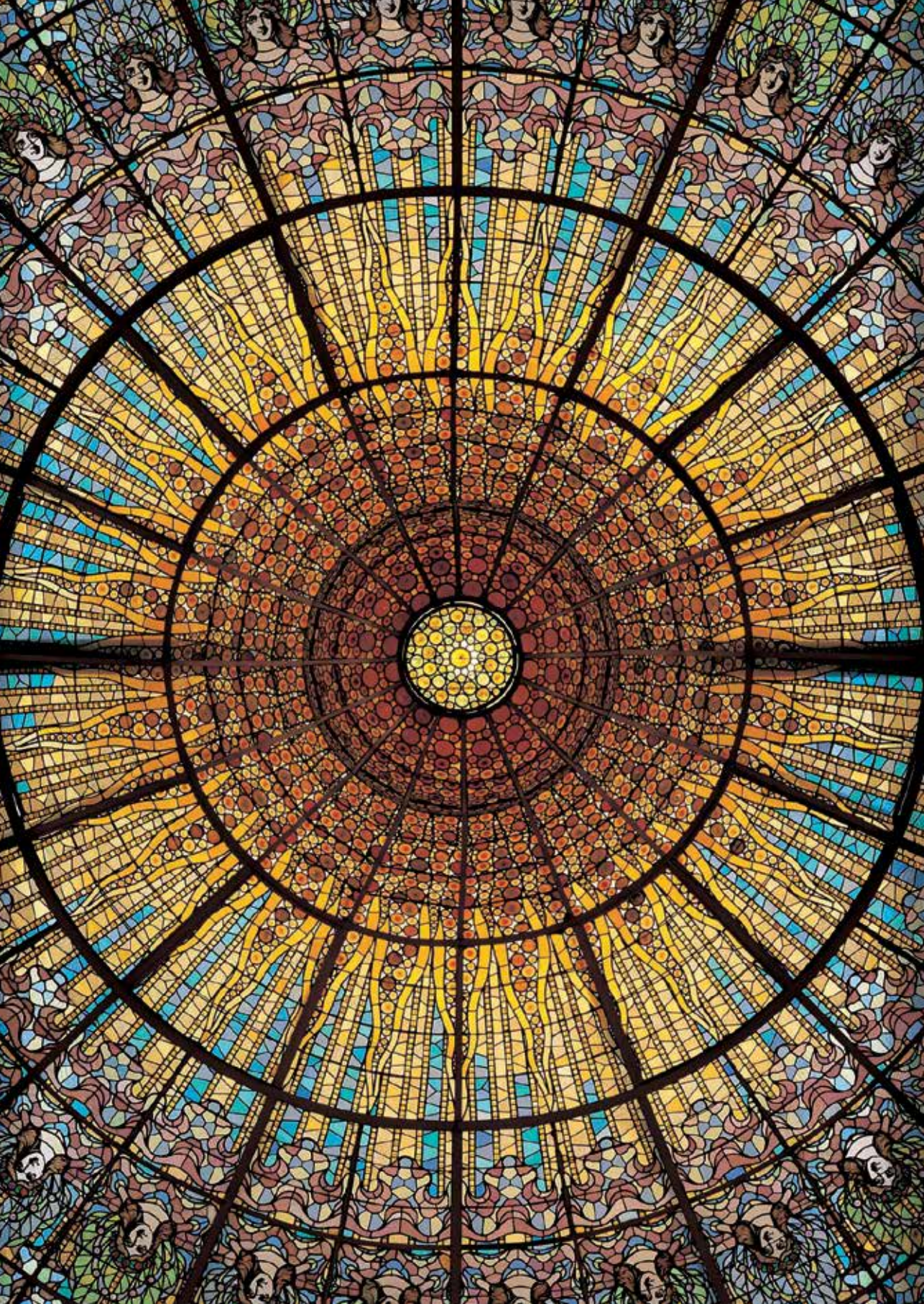
Yo-Yo Ma, violoncel. Emanuel Ax, piano. Pamela Frank, violí. Rebecca Young, viola. Edgar Meyer, contrabaix. Sony.

Daniil Trifonov, piano. Anne-Sophie Mutter, violí. Hwayoon Lee, viola. Maximilian Hornung, violoncel. Roman Patkoló, contrabaix. Deutsche Grammophon.

Elisabeth Leonskaja, piano. Membres de l'Alban Berg Quartett. Georg Hörnager, contrabaix. Warner.

Paul Lewis, piano. Leopold String Trio. Graham Mitchell, contrabaix. Hyperion.

Clifford Curzon, piano. Membres de l'Amadeus Quartet. J. Eduard Merrett, contrabaix. BBC Legends.

Textos

Johann Michael Friedrich Rückert

Sei mir begrüßt

O du Entriss'ne mir und meinem Kusse!
Sei mir begrüßt, sei mir geküßt!
Erreichbar nur meinem Sehnsuchtgruße!
Sei mir begrüßt, sei mir geküßt!

Du von der Hand der Liebe diesem Herzen
Gegeb'ne! du von dieser Brust
Genomm'ne mir! mit diesem Thränengusse
Sei mir begrüßt, sei mir geküßt!

Zum Trotz der Ferne, die sich, feindlich trennend,
Hat zwischen mich und dich gestellt;
Dem Neid der Schiksalsmächte zum Verdrusse
Sei mir begrüßt, sei mir geküßt!

Wie du mir je im schönsten Lenz der Liebe
Mit Gruß und Kuß entgegen kamst,
Mit meiner Seele glühendstem Ergusse
Sei mir begrüßt, sei mir geküßt!

Ein Hauch der Liebe tilget Räum' und Zeiten,
Ich bin bei dir, du bist bei mir,
Ich halte dich in dieses Arms Umschlusse,
Sei mir begrüßt, sei mir geküßt!

Et saludo

*Oh tu, arrabassada lluny de mi i dels meus besos,
et saludo, et beso!
Accessible només als meus records melangiosos,
et saludo, et beso!*

*Tu, donada a aquest cor per la mà de l'amor!
Tu, arrabassada
d'aquest pit! Amb aquest broll de llàgrimes,
et saludo, et beso!*

*Desafiant la distància que de manera hostil
s'ha establert entre tu i jo,
per a anorrear l'enveja del destí poderós,
et saludo, et beso!*

*Com tu, quan en la més bella primavera de l'amor
vas venir a mi amb salutacions i besos,
amb la meva ànima encesa i desbordant,
et saludo, et beso!*

*Un alè d'amor esborra l'espai i el temps,
jo estic amb tu, tu estàs amb mi,
t'abraço estretament entre els meus braços,
et saludo, et beso!*

(Lied, D 741, entre desembre 1821 i tardor 1822)

Johann Michael Friedrich Rückert: *Viola*

Sei mir begrüßt

Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein!
In den Auen läutest du,
Läutest in dem stillen Hain,
Läute immer, läute zu!

Denn du kündest frohe Zeit,
Frühling naht, der Bräutigam,
Kommt mit Sieg vom Winterstreit,
Dem er seine Eiswehr nahm.

Balada floral

*Campaneta de neu, oh campaneta de neu,
que ressones en els prats
i en els boscos tranquils,
toca sempre, toca sense parar!*

*Car tu anuncies el temps de l'alegria,
l'arribada de la primavera, el nuvi (*)
que arriba victoriós de la batalla amb l'hivern,
al qual ha privat de les armes del gel.*

Darum schwingt der goldne Stift, Daß dein Silberhelm erschallt, Und dein liebliches Gedüft Leis’, wie Schmeicheluft entwallt:	<i>Per això s’agita la teva tija daurada, que fa ressonar la teva cúpula de plata, i la teva dolça fragància s’estén amb crida falaguera:</i>	Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein! In den Auen läutest du, Läutest in dem stillen Hain, Läut’ die Schwestern ihr herzu! –	<i>Campaneta de neu, oh campaneta de neu, que ressones en els prats i en els boscos tranquils, crida les teves germanes!...</i>
Daß die Blumen in der Erd’ Steigen aus dem düstern Nest Und des Bräutigams sich werth Schmücken zu dem Hochzeitsfest. –	<i>Que les flors de la terra surtin dels seus nius obscurs, i que per a ésser dignes del nuvi ornin la festa de nocés!</i>		<i>S’acosta la rosa, el lliri es balanceja, s’aixequen la tulipa i el jacint, la corretjola les segueix grim pant, i s’hi afegeix el narcís.</i>
Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein! In den Auen läutest du, Läutest in dem stillen Hain, Läut’ die Blumen aus der Ruh!	<i>Campaneta de neu, oh campaneta de neu, que ressones en els prats i en els boscos tranquils, desperta les flors del seu somni!</i>	Als der Frühling nun erscheint Und das frohe Fest beginnt, Sieht er alle die vereint, Und vermißt sein liebstes Kind.	<i>I quan apareix la primavera i comença l’alegre festa, mira a tots els que s’han reunit i troba a faltar la seva criatura més estimada.</i>
Du Viola, zartes Kind, Hörst zuerst den Wonnelauf. Und sie stehet auf geschwind Schmücket sorglich sich als Braut.	<i>La violeta, criatura delicada, sent la primera la deliciosa crida, i es lleva amb vivesa, i es vesteix curiosament de núvia.</i>	Alle schickt er suchend fort Um die Eine, die ihm werth. Und sie kommen an den Ort, Wo sie einsam sich verzehrt. –	<i>Les envia a totes a buscar la que ell més estima, i arriben al lloc on es consum solitària...</i>
Hüllet sich ins grüne Kleid, Nimmt den Manel sammetblau, Nimmt das güldene Geschmeid, Und den Diamantenthau.	<i>Es cobreix amb el vestit verd, es posa l’abric de vellut blau, les joies daurades i els diamants de la rosada.</i>	Doch es sitzt das liebe Herz Stumm und bleich, das Haupt gebückt – Ach! der Lieb und Sehnsucht Schmerz Hat die Zärtliche erdrückt.	<i>Però està asseguda amb l’estimat cor silenciós i pàl·lid, i el cap inclinat... Ai, les penes de l’amor i l’enyorança han ofegat la delicada criatura.</i>
Eilt dann dort mit ems’gem Schritt Nur den Freund im treuen Sinn, Ganz von Liebesglück durchglüht, Sieht nicht her und sieht nicht hin.	<i>S’apressa llavors amb pas decidit, pensa només en l’amic fidel: inflamada per la passió amorosa, no veu res del que l’envolta.</i>	Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein! In den Auen läutest du, Läutest in dem stillen Hain, Läut’ Viola sanfte Ruh!	<i>Campaneta de neu, oh campaneta de neu, que ressones en els prats i en els boscos tranquils, toca pel dolç repòs de la violeta!</i>
Doch ein ängstliches Gefühl Ihre kleine Brust durchwallt, Denn es ist noch rings so still Und die Lüfte wehn noch kalt.	<i>Però un sentiment d’angoixa envaeix el seu petit pit, perquè tot està tan tranquil i la brisa bufa tan freda!</i>		^(*) “Primavera”, en alemany, és masculí.
Und sie hemmt den schnellen Lauf, Schon bestrahlt von Sonnenschein, Doch mit Schrecken blickt sie auf – Denn sie stehet ganz allein.	<i>I refrena la seva cursa; ja llueixen els raigs del sol; mira temerosa cap amunt, car està allà tota sola.</i>	Christian Friedrich Daniel Schubart	(Lied, D 786, març 1823)
Schwestern nicht - nicht Bräutigam – Zugedrungen! und verschmäht! – Da durchschauert sie die Schaam, Fliehet wie vom Sturm geweht,	<i>Cap germana, cap, atreta pel nuvi! Quina desatenció! La vergonya la fa estremir, i fuig com si se l’emportés la tempesta.</i>	<i>Die Forelle</i>	La truita
Fliehet an den fernsten Ort, Wo sie Gras und Schatten deckt, Späht und lauschet immerfort: Ob was rauschet und sich regt.	<i>Fuig al racó més llunyà, on l’ombra cobreix l’herba, espia i escolta sense parar si se sent quelcom o si quelcom es mou.</i>	In einem Bächlein helle, Da schoß in froher Eil’ Die launige Forelle Vorüber wie ein Pfeil. Ich stand an dem Gestade, Und sah in süßer Ruh’ Des muntern Fisches Bade Im klaren Bächlein zu.	<i>En un rierol transparent saltava amb alegre pressa la capriciosa truita, ràpida com una sageta. Jo estava a la ribera i mirava en dolça pau el bany de l’alegre peix en el clar rierol.</i>
Und gekränket und getäuscht Sitzet sie und schluchzt und weint; Von der tiefsten Angst zerfleischt, Ob kein Nahender erscheint. –	<i>Mortificada i decebuda, s’asseu i sanglota i plora, desfeta per la por més forta que ningú aparegui o s’acosti...</i>	Ein Fischer mit der Ruthe Wohl an dem Ufer stand, Und sah’s mit kaltem Blute, Wie sich das Fischlein wand. So lange dem Wasser Helle,	<i>Un pescador amb la seva canya estava també a la ribera i mirava amb sang freda com nedava el peixet. Mentre l’aigua transparent,</i>

So dacht' ich, nicht gebricht,
So fängt er die Forelle
Mit seiner Angel nicht.

Doch plötzlich war dem Diebe
Die Zeit zu lang. Er macht
Das Bächlein tückisch trübe,
Und eh' ich es gedacht,
So zuckte seine Ruthe,
Das Fischlein zappelt dran,
Und ich mit regem Blute
Sah die Betrogne an.

*pensava jo, no s'enterboleixi,
no enganyarà la truita
amb el seu ham.*

*Però finalment trobà el lladre
el temps massa llarg. Maliciós,
enterboleix el rierol,
i abans del que em pensava,
tirà de la canya,
i allà forceja el peixet,
i jo els contemplo
amb la sang encesa.*

(Lied, en cinc versions, D 550, finals 1816-juliol
1817, 21 febrer 1818, tardor 1820 i octubre 1821)

Traduccions: Manuel Capdevila i Font

Palau de la Música Catalana —Palau 100

Nova temporada 2018–2019

Renovació i prereserva
d'abonaments ja disponible!

DIMARTS 18.09.2018, 20h
Gustavo Dudamel
& Mahler Chamber
Orchestra
—*Quarta* de Brahms

DIMECRES 19.09.2018, 20h
Gustavo Dudamel
& Mahler Chamber
Orchestra
—*Quarta* de Mahler
Palau 100+

DIJOUS 25.10.2018, 20h
Cecilia Bartoli
—*La Cenerentola*
de Rossini

DIJOUS 08.11.2018, 20h
Murray Perahia
Piano

DIJOUS 13.12.2018, 20h
Orquestra de Cambra de
Zuric & Daniel Hope
—*El Messies* de Händel

DILLUNS 28.01.2019, 20h
Balthasar Neumann Chor
und Ensemble
& Thomas Hengelbrock
—*Requiem* de Mozart

DIMARTS 05.02.2019, 20h
Renée Fleming
Soprano

DIMARTS 12.03.2019, 20h
Daniil Trifonov, Orfeo
Català, Orquestra del Teatre
Mariïnski & Valery Gergiev

DIJOUS 14.03.2019, 20h
Gustav Mahler
Jugendorchester
& Jonathan Nott
—*Tercera* de Mahler

DIMARTS 19.03.2019, 20h
Orquestra Simfònica Gran
Teatre del Liceu & Josep Pons
—*La consagració de la
primavera* de Stravinsky

DIMECRES 24.04.2019, 20h
Monteverdi Choir
& Sir John Eliot Gardiner
—*Semele* de Händel

DIJOUS 09.05.2019, 20h
Orquestra Simfònica de Sant
Petersburg & Yuri Temirkanov
—Festival Txaikovski

DIJOUS 23.05.2019, 20h
Akademie für Alte Musik
Berlin
—*Música aquàtica* de Händel

DIUMENGE 27.05.2019, 20h
Suzanne Vega
& Collegium Vocale Gent
—*Einstein on the beach*
de Philip Glass
Palau 100+

DIJOUS 27.06.2019, 20h
Gustavo Dudamel,
Orfeo Català, Cor de Cambra
del Palau & Münchner
Philharmoniker
—*Segona* de Mahler

Abonament *Palau 100* (13 concerts). De 236 a 1.278 euros
Abonament *Palau 100+* (15 concerts). De 270 a 1.455 euros
Preus especials per a menors de 35 anys a Taquilles del Palau
Renovació i prereserva de nous abonaments ja disponible
Venda general d'entrades i altres abonaments: 23 d'abril
taquilles@palaumusica.cat | abonaments@palaumusica.cat | 902 442 882
www.palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Mecenes Protectors

Mecenes d'Honor

Media Partners

Col·laboradors

Aena – Aenor – Armand Basi – Autoritat Portuària de Barcelona – Bagués-Masriera Joiers – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Deloitte – Esteve – Fundació Antiques Caixes Catalanes BBVA/CX – Fundació Caixa d'Enginers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – GRoW at Annenberg – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – Hoteles Catalonia – La Fageda – Loteria de Catalunya – Quadis – Roca Junyent, S.L.P. – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L. – Serunió – Viatges Fra Diavolo S.L.

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – EPSON Ibérica, S.A.U. – Eurofirms ETT S.L.U. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme S.L. – Teatre Romea – Veolia Serveis Catalunya S.A.U.

Membres Palau XXI

Mª Dolors i Francesc, Elvira Abril, Pere Armadàs Bosch, Rosamaria Artigas i Costajussà, professor Rafael I. Barraquer Compte, Mariona Carulla Font, Lluís Carulla Font, Carlos Colomer Casellas, Isabel Esteve Cruella, Josep Ferrer Sala, María José Lavin Guitart, Horaci Miras Giner, Anna Saura Miarnau, Jordi Miarnau Banús, Juan Manuel Soler Pujol, Daniela Turco, Joan Uriach Marsal.

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Troba'ns a:

www.palaumusica.cat

93 295 72 00

Concerts recomanats

Palau 100
DIMARTS, 03.04.18 – 20.30 h
Sala de Concerts

Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana (Simon Halsey, director)
Ensemble Matheus
Jean-Christophe Spinosi, director

G. F. Händel: *Dixit Dominus*, HWV 232
A. Vivaldi: *Gloria*, en Re major, RV 589

Preus: 20, 30, 45, 65 i 100 euros

Palau Cambra
DILLUNS, 16.04.18 – 20.00 h
Sala de Concerts

Trio Ludwig
Abel Tomàs, violí
Arnau Tomàs, violoncel
Hyo-Sun Lim, piano

L. van Beethoven: *Trio per a piano en Sol major*, op. 1, núm. 2
L. van Beethoven: *Trio per a piano en Re major*, op. 70, núm. 1, "dels Esperits"
L. van Beethoven: *Trio per a piano en Si bemoll major*, op. 97, "Arxiduc"

Preu: 20 euros

Palau 100
DIJOURS, 10.05.18 – 20.30 h
Sala de Concerts

Radu Lupu, piano

F. Schubert: *Moment musicaux*, op. 94, D. 780
F. Schubert: *Sonata La menor*, op. 143, D. 784
F. Schubert: *Sonata núm. 20 en La major*, D. 959

Preus: 15, 30, 40, 60 i 90 euros